

Številka 27

Polovica mladine ne hodi v šolo

Vsako leto je na svetu 57 milijonov ljudi več. Združene države Amerike in Sovjetska zveza sta leta 1963 proizvedli polovico vsega jekla na svetu. Prvi podatek je vznemirljiv, drugi pa je le zanimiv.

Toda v statističnem pregledu Organizacije združenih narodov, ki so ga objavili v New Yorku, je več drugih podatkov, ki niso samo vznemirljivi, temveč že zelo zaskrbljujoči. Med temi je tudi položaj šolstva. Le 44 odstotkov mladine vsega sveta hodi v šolo ali v številkah le 425 milijonov mladih ljudi hodi v različne šole. 79 odstotkov jih hodi v osnovne šole, 18 odstotkov v različne srednje

šole in le 3 odstotki pa poslušajo univerzitetna predavanja.

Tudi druga dejstva, ki so jih objavili, niso prijetna. Avstralija, Belgija, Zvezna republika Nemčija, Sovjetska zveza, Češkoslovaška in Združene države Amerike imajo po enega zdravnika na 800 prebivalcev ali celo na manj. Dežele pa, kot so Kamerun, Laos, Mali pa imajo po enega zdravnika le na vsakih 25.000 prebivalcev. V teh deželah je smrtnost 11-krat večja kot v kateri koli prej omenjeni državi.

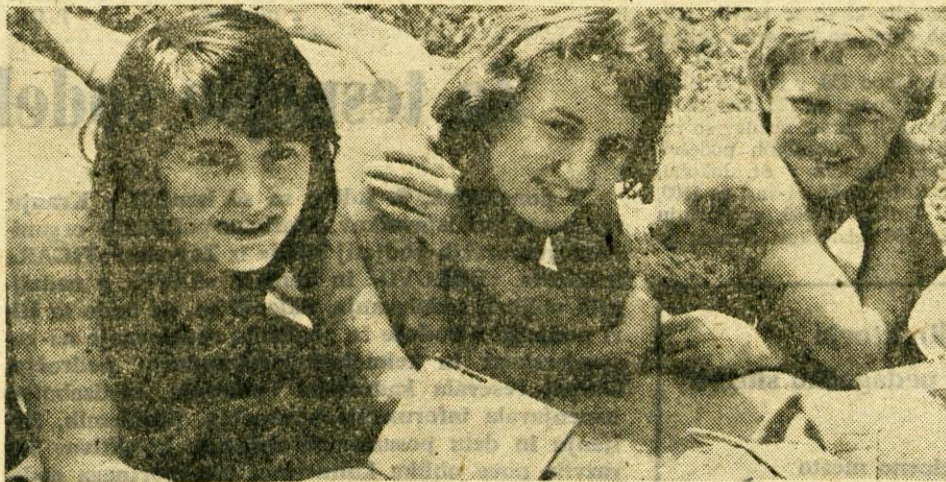
Združeni narodi so objavili še nekatere podatke, ki presenečajo. Eden govori tudi o filmski proizvodnji v Hongkongu, ki je že sedmo leto na vrhu lestvice proizvajalcev dolgometražnih filmov. Izdela jih 250 na leto. Na drugem mestu je Italija z 241 filmi lani, šele nato pridejo ZDA, Koreja in potem šele Sovjetska zveza.

Lepa propaganda

V pismu poslanem redakciji revije »Svet« eden izmed naših ljudi, ki so bili pred kratkim v Londonu, med drugim piše:

»Ko smo bili v Angliji, smo obiskali tudi našo turistično agencijo... V zgornjih prostorih se je tovarišica ob pultu pritaženo in po naše pomenkovala s kolegico... Trije tovariši so sedeli pri mizi ob skodelici kave in se zelo živahno zabavali, pripovedujoč verjetno nove šale... V prostorih agencije smo bili približno 20 minut, vendar nas ves ta čas ni nihče vprašal, če želimo morda zvedeti kaj o Jugoslaviji; niti z glavo ni nihče pokimal...«

Lepa propaganda! Sprašujemo se, kje jemljemo denar za plačevanje takih zastopnikov. — SIK

Iz Kamne gorice na Šobca peš — mar to ne pove dosti o privlačnosti tega kraja

Begunec ustreljen na meji

Po poročilih iz Celovca so te dni v bližini jugoslovanske meje ustrelili orjaškega medveda, ki je prikolovratil brez potnega lista iz Jugoslavije. Ta medved je bil obstreljen že v Jugoslaviji, na-

kar jo je pobrisal čez mejo. Neki avstrijski lovec je bil zelo presenečen, ko je nedoma zagledal pred seboj orjaškega kosmatinca. Brž je ustrelil vanj. Toda 130 kilogramov težki orjak se ni do-

sti zmenil za rane, ampak se je obrnil in odkolovratil dalje. Nato je lovec še enkrat ustrelil v medveda, toda kosmatinec jo je mahal dalje in izginil v grmovju. Naslednjega dne je lovec našel medveda mrtvega kakih 20 metrov od svoje hiše.

ganjal svoj gumijasti čoln. Ob bregu ga je spremljala zaskrbljena mamica. Iz obeh obrazov smo razbrali, da je sinko veliko manj nezaupljiv do vode, kot pa spremljevalka na obali.

»Doma sva blizu Vrbskega jezera, vendar se nama zdi

KRAMLJANJE OB ŠOBČEVEM BAJARJU

Avtomobili se stalno menjavajo. Prihajajo Nizozemci, odhajajo Angleži. Natovorjeni avtomobili s šotori in čolni prihajajo na Šobčev bazar. Številni turisti dajejo kraju videz razvitega obmorskega letovišča. Povprašali smo nekaj turistov o njihovem počutju.

Cvetka Sajevic z Jesenic je prišla na bazar z dvema hčer-kama:

»Prišli smo samo na enodnevni izlet. Hodimo na redne izlete še na Bled, v Bohinj in seveda se veliko zadržujemo tudi na kopalšču na Jesenicah.«

12-letna Majda iz Lendave je prišla pred dnevi na enomesečni obisk k sestrični v Kamno gorico:

»Sem prihajava redno vsak dan, če je le lepo vreme. Vsak dan prideva zjutraj peš, zvečer pa se vračava z avtobusom.«

Sestrična Tatjana, ki je ležala ob njej, je dodala:

»Peš prihajava zaradi tega, ker je pot zelo zanimiva. Na ta način bo moja sestrična Prekmurka, malo bolje spoznala gorenjsko pokrajino.«

Francka Markovič je učiteljica v Titovih Užicah. Ze dalj časa je na počitnicah v Sloveniji:

»Voda res ni najtoplejša. Privlači me predvsem pokrajina. Na Bledu je toplejša voda, vendar pa ni takšnega miru, kot je tu.«

V recepciji so nam pokazali prvo beležko turista v letošnjem letu. Bil je gost iz Zimovnice:

Najlepši kamping, kar sem jih videl — ampak najbolj dolgočasen.«

Turist iz Rotterdama pa je bil kasneje že drugačnega mnenja:

»Odličen kamping — vrnem se naslednje leto.«

»Novopečeni« gradbeni tehnik Bojana iz Ljubljane je prišla na enotedensko taborjenje s svojim fantom:

»Kljub temu, da sva obiskala že več kampingov v Sloveniji, do sedaj še nisva naletela na lepšega kot je Šobčev bazar. Vse je sicer v redu, samo pogrešava malo več zabavnega življenja.«

Turisti iz Coventryja (Anglija) so pravkar kosili pred svojim šotorom. Tudi oni so zadovoljni:

»To je eden najboljših kampingov, kar smo jih obiskali v svetu in pri vas. Navdušuje nas predvsem idealna lega.«

Mimo nas je tekkel »pravi« Indijanec. Komaj smo ga še videli, ko je zavil v svoj »indijanski šotor«. Njegovi starši pa so pripovedovali:

»Tukaj smo se naučili tudi pripraviti eno vaših domačih jedi: naredili smo žgance in jih jedli z mlekom.«

V vodi smo zagledali malčka, ki je z vesli pogumno po-

vedali sestri Schmidt iz Avstrije. »Všeč so nama vaši fantje in to zaradi tega, ker niso tako vsiljivi, kot je to slučaj v obmorskih krajih.«

Poleg njiju smo zagledali še en »osamljen ženski par«. Domači turistki sta nam svojo »osamljenost« razložili tako:

»Moža še nimata dopusta. Ker sva odšli na počitnice, sta dobila dopust vsaj v družinskem krogu. Seveda je obveznost do otrok ostala nama. S seboj imava štiri otroke.«

Ko smo se sprehajali med šotori, smo zapazili zanimivost: čiščenje avtomobila stane 100 dinarjev, parkiranje avtomobila 100 dinarjev in topel tuš na osebo 100 dinarjev. Okrogla cena je za vse. Pri tem ne upoštevajo ali je avto velik ali majhen, ali človek zajeten ali pa malo skromnejši.

»Največ prostega časa imam prav letošnje počitnice. V letošnjem letu sem končala osemletko in se vpisala v prvi letnik učiteljskega, je dejala 15-letna Francka iz Kamne gorice.

Turist iz Forbacha v Franciji ni bil razpoložen za razgovor, vendar nam je ležec na blazini povedal:

»Nisem si mogel misliti, da bom v mojem 4 tedenskem potovanju po Jugoslaviji naletel na nekaj tako poživljajočega, kot je to mesto.«

Mimo nas so se pripeljali pravi »nomadi«. Zagoreli in zaraščeni obrazi so se nam prijazno zasmejali:

»S svojim starim avtomobilom smo prepotovali že vsdo Jugoslavijo. Na koncu se bomo še malo osvežili v Šobčevem bazarju, za katerega smo zvedeli od svojih kolegov.«

- V letošnjem letu imajo v Šobčevem bazarju povprečno 220 nočitev dnevno.
- Med gosti prevladujejo Nizozemci, a številno so zastopani še Nemci, Danci, Angleži, Francozi, Čehi in Madžari.
- Domači gostje prihajajo predvsem v sobotah in se zadržujejo do nedelje.
- Povprečno ostanejo vsi gostje po dva dni na bazarju.
- Novi minigolf je posebno v nedeljah zelo zaseden.
- Že po enem mesecu obratovanja se je pokazalo, da je bila zamisel o njem zelo posrečena.
- Čeprav imajo na bazarju le 6 vikend hiše, ki so za sedene do konca avgusta je vse polno gostov, ki ob lepem vremenu že kar težko pridejo do svojega »prostora pod soncem«.

P. Colnar
J. Jarc

Te dni po sretnu

OSTAVKA TAYLORJA

WASHINGTON — Bela hiša je sporočila, da je dosedanji veleposlanik ZDA v Saigonu general Taylor dal ostavko. Na njegov položaj je bil imenovan Henry Cabot Lodge.

ODVZEM TUJIH PLANTAZ

DŽAKARTA — Indonezijska vlada je vzela v upravo vse plantaže, ki so bile last tujcev. Po sklepu vlade plantaže ne nameravajo vrniti lastnikom. Poročajo, da bo tuja lastnina na plantažah odpravljena, vendar še ni znano ali bodo plantaže tujim lastnikom odvzete brez odplačila.

Pred evropsko gospodarsko skupnostjo se kopičijo resna pritislova. Tisto, kar sta v teh dneh povedala italijanski zunanji minister in njegov zahodnonemški kolega, da je bila ta skupnost od vsega začetka grajena na protislovljih in na sporazumih, ni nobena novost. Vendar je na videz že precej časa protislovlj več kot pripravljenosti za sprazumevanje. Številna protislovlja so v zadnjih dneh pripeljala do resne krize. Francoski predstavnik v bruseljski evropski hiši je pospravil »šila in kopita« in se vrnil v Pariz. Hallsteinov štab skupnega tržišča je ostal nepopoln, brez francoskega članstva, ki je dajalo temu tržišču trdo politično oporo. Skupno tržišče je od francoskega umika iz Bruslja podobno vozilo s tremi kolesi, ki se kljub močnemu motorju nemške industrije ne more premakniti, dokler bi manjkalo

Bruseljska kriza

četrtlo kolo. In to kolo je Francija.

Vzroki bruseljske krize so več ali manj razčiščeni. Skupno tržišče je prišlo v krizo zaradi nerešljivega kmetijskega problema, ki je na njem življenjsko zainteresirana Francija. Ker se je rešitev tega ključnega problema iz leta v leto odlagala, je Francija uporabila zadnje sredstvo — umik iz bruseljske palače.

Nemogoče je iz tega sklepati, da preti skupnemu tržišču z zadnjim francoskim dejanjem razpad. Francija je z mnogimi virigami pritezana za to skupnost, prav tako pa je tudi jasno, da skupnega tržišča brez Francije ne more biti. Prav zaradi tega je bil pomemben sestanek italijanskih in za-

hodnonemških državnikov zadnje dni v Bonnu. Iz razgovorov, ki so jih vodili na bonnskih klopih odposlanca italijanske in zahodnonemške vlade, je mogoče izluščiti bistvena priporočila za politiko šestorice. Pri tem je brez dvoma zapaženo, da je odgovorna naloga sporazumevanja naložena italijanskim voditeljem, ki jim, kakor Nemcem in Francozom, ni treba misliti na bližnje volitve. Kljub temu, da je zahodnonemški zunanji minister Schröder pripravljen nadaljevati razgovore o problemu, ki je sprožil resno krizo v zahodnoevropski gospodarski skupnosti, pa je med vrsticami tudi povedal, da na nemški komolec morajo v Parizu računati.

Na splošno krize v skup-

nem trgu ni mogoče ločiti od razlik, ki nastajajo pri ocenjevanju političnega razvoja med Bonnomo in Parizom. Najbrž je trenutna kriza samo nov dokaz neuglasenosti na širšem področju. Generala de Gaulle prištevajo med državnike, ki vidijo daleč naprej. Brez dvoma je njegova politična vizija prožnejša in elastičnejša od nemške, ki še vedno z eno nogo tiči v hladni vojni. Prav to pa so najbrž bistvene korenine za sporenja, ki jima je bil kmetijski problem primaren povod, da sta si gospodarsko najmočnejši državi v zahodnoevropski gospodarski skupnosti skočili v lasce. V Bonnu so v razgovorih z italijansko delegacijo priznali, da brez Francije skupnost ne more biti, vendar to kaže, da italijanski državniki, ki jim je naložen levji delež pri sporazumevanju to leto ne bodo imeli počitka.

Koroške izkušnje

Cesta turistov vodi na vas

Koroška je v poletnem turizmu že nekaj let na prvem mestu med avstrijskimi pokrajinami. Zaradi bližnje lege in podobne klime se lahko marsikaj naučimo pri naših sosedih. Iz njihovih izkušenj lahko predvidevamo tudi bodočo usmeritev našega turizma.

Koroški turistični delavci izhajajo iz stališča, da je postal avtomobil v industrializiranem svetu že »družinska last« in je zaradi tega družina, ki pride na oddih lahko istočasno gost mirnih, odmaknjenih hribovskih vasi, kakor tudi jezer in kopališč, ki so na razpolago.

Po statističnih podatkih so v letu 1959 zabeležili 5.642.000 nočitev. To število se je povzpelo v preteklem letu na 11.337.000. Če primerjamo podatke iz Gorenjske vidimo velikanske razlike. Po dosedanjih pokazateljih (povpreček 13 največjih turističnih krajev na Gorenjskem v enem mesecu je 47.317 prenočitev) bomo imeli na Gorenjskem v

letošnjem letu okoli 700.000 nočitev.

Na Koroškem ugotavljajo da število prenočitev v podeželskih občinah hitreje narašča, kot pa v izrazitih turističnih centrih ob jezerih. V občini Otok je število naraslo za 18 odstotkov, v Porečah za 15 in v Mariji na Zili za 11 odstotkov. V turističnih centrih, ki so se razvila šele po vojni, pa je porast veliko večji: v Bekštajnu 250, v Škocjanu 150, v Krivi Vrbi in v Seebodnu za 120 odstotkov. Še večji porast nočitev so zabeležili v obrobnihih podeželskih občinah: v St. Jakobu, v Rožu in Žitari vasi za 1600, v Tinjah za 600, v Vetrinju za 500 odstotkov. Seveda je

potrebno pri tem upoštevati, da tu verjetno ne gre za takšen porast tudi v samem številu, a vseeno je zanimiva primerjava porasta z našimi kraji: na Bledu za 20, v Bohinju za 64, v gozdu Martuljku za 74, na Jesenicah za 136, na Jezerškem — 17 (zmanjšano), v Kranju za 12, v Kranjski gori za 45, na Kravcu za 48, na Pokljuki — 2 (zmanjšano), v Radovljici za 12, v Ratečah — Planjci za 1 in v Trzinju za — 30 (zmanjšano) odstotkov (podatki za prvih 5 mesecev letošnjega leta).

Pri nas se često slišijo izgovori, da odhajajo vsi gostje na morje. Koroška, ki nima morja, nam lahko veliko pove. Tak izgovor je neutemeljen! Na Koroškem se turistični val seli celo od jezer na podeželje, na vas med njeno prebivalstvo. Lani je le še dobra tretjina turistov nočila po izrazitih turističnih centrih ob koroških jezerih. Tudi pri nas bi se dalo najti za turiste marsikatero zanimivost. Ali ni povedal dovolj že nek inozemski gost, ko se je pohvalil, da je jedel žgance z mlekom? P. C.

Za tesnejše sodelovanje

V ponedeljek, 5. julija, so se končali v Kranju razgovori predstavnikov družbeno-političnih organizacij gumarskih podjetij »RIS« iz Zagreba, »TIGAR« iz Pirota, »BOROVO« in domače »SAVE« o nadaljnjih oblikah sodelovanja. Sklenili so, da bodo ta štiri podjetja v bodoče še poglobila sodelovanje na gospodarskem in tehnološko-proizvodnem področju, skupaj reševala kadrovska vprašanja, medsebojno izmenjavala informacije o uspehih, problemih, življenju in delu posameznih delovnih kolektivov ter razvila nove oblike kulturnega ter športnega sodelovanja.

Sprejeti zaključki obvezujejo vsa štiri podjetja, da sedaj po družbeno-politični liniji pritegnejo k sodelovanju vse razpoložljive sile. Le z nadaljnjim sodelovanjem na gospodarskem in na družbeno-političnem področju bodo lahko zagotovili pogoje, ki bodo omogočili nove korake

v specializaciji proizvodnje in delitvi dela. V omenjenih podjetjih se namreč zavedajo, da bodo lahko v bodoče omogočili večjo ter cenejšo ponudbo gumenih izdelkov le, če bodo prešla na velikoserijsko proizvodnjo. To pa jim bo tudi omogočilo znižati lastno prodajno ceno ter s tem

iz slovenskih zamejskih časopisov

SLOVENSKI VESTNIK

Zveza slovenskih izseljencev prireja v nedeljo, 18. julija, ob 14. uri redni občni zbor. Po občnem zboru bo družabno srečanje.

MATAJUR

V času od 26. junija do 2. julija je šestčlanska delegacija Glavnega odbora SZDL Slovenije pod vodstvom dr. Jože Vilfana bivala v Trstu, Gorici, Vidmu in Furlaniji. Delegacija je tako vrnila obisk predstavnikom socialistične stranke Italije, ki so bili pred kratkim na obisku v Sloveniji.

uspešno nastopati na mednarodnem tržišču.

Na minulih razgovorih so predstavniki iz »Risa«, »Tigra«, »Borova« in »Save« sklenili, da se spet zberejo na podobnem posvetu konec septembra v Borovem. Na osnovi sprejetih sklepov, ki so točno opisani v posebnem zapisniku iz kranjskega srečanja, imajo sedaj vrsto nalog, ki jih morajo do takrat uresničiti.

Opisani primer zasluži tolikšno pozornost zato, ker so dokaj redki primeri pri nas, ki bi dokazovali vsestransko pripravljenost ter željo po sodelovanju podjetij iste stroke. To tembolj, ker gre za delovne organizacije iz štirih republik — Hrvaške, Madžarske, Srbije in Slovenije.

D. R.

Komisija za razpis direktorja Zavoda za prosvetno pedagoško službo Kranj

razpisuje prosto delovno mesto
DIREKTORJA ZAVODA

Pogoji: visoka izobrazba, 10-letna pedagoška praksa, družbena aktivnost.

Osebnih dohodki po pravilniku o OD Zavoda.

Stanovanje na razpolago.

Rok za prijavo je 26. julij 1965.

Petnajst let uspešnega dela in samoupravljanja v tovarni Sukno Zapuže

ZMAGA VZTRAJNOSTI IN HOTENJA

Majhno podjetje tekstilne industrije pod Dobro SUKNO ZAPUŽE bo v soboto in nedeljo praznovalo 15-letnico, odkar so izvolili 10. julija 1950 prvi delavski svet. Tedaj je delovni kolektiv prevzel podjetje v upravljanje. V tem kratkem razdobju je SUKNO doživelo velik napredek, saj se je razvilo iz treh majhnih obrtniških obratov. Zares majhen delovni kolektiv, ki danes šteje že 319 zaposlenih, je premagal vse težave in ovire ter v razdobju 15 let šestnajstkrat povečal proizvodnjo pri osemkratnem povečanju zaposlenih. Celokupna proizvodnja je namreč v preteklem letu dosegla milijardo tristo milijonov dinarjev. Vse to pa je zasluga prizadevnosti kolektiva in podjetnosti pri gospodarjenju, ker so uspeli uresničiti iniciativo samouprave.

Se eno pomembno obletnico praznujejo v teh dneh — poteklo bo 17 let, odkar je bilo podjetje SUKNO ZAPUŽE ustanovljeno.

KAKO SE JE RAZVILO SEDANJE SUKNO?

V kotu pod Begunjščico, in Dobro je predelava volne že tradicija, stara nič manj kot petsto let. Že dedje in pradedje so se ukvarjali s tem poslom, vendar je bil njihov kruh trd, delo pa težko in zamudno. Tudi predniki ustanoviteljev sedanjega SUKNA so imeli zelo zastarele obrtne obrate, ki so delali pod firmo INDUSTRIJA SUKNA s povsem zastarelo opremo na počasen obrtniški način.

Ustvarjalna vnema ljudi in hotenje po naprednejšem in boljšem pa so rodili sadove. V letu 1948 so združili vse sile in napore ter ustanovili lastno podjetje. Dve leti kasneje, 10. julija 1950, pa je bil za zapuške volnarje v njihovi kratki zgodovini pomemben dan: izvolili so prvi delavski

lovnih in tehnoloških izkušenj. Prav redek je primer v zgodovini naše industrije, da bi bilo podjetje toliko staro kot delavsko samoupravljanje. To je primer v Zapužah. Kako pa je bilo takrat pred 15 leti, bi lahko povedali Murgeljeva, Sarlova, Urh, Ančka in še številni drugi člani mladega delovnega kolektiva. Koliko udarniških ur so opravili, kolikokrat so se odrekli dobičku, v kako težkih pogojih so delali v apréturi in še kaj! Ceravno so bile delovne naloge tedaj precejšnje, odgovornost in zahteve pa velike, so ljudje ostali tihi, delovni in skromni.

BOJ ZA RENTABILNO POSLOVANJE

Po začetnih premaganih težavah se je podjetje resno

ukvarjalo z vprašanji ekonomske tržišča in rentabilnosti. Gospodarska računica je kmalu postala osnovno vodilo za obstoj in poslovanje podjetja. Težave pa so bile pri tem neizbežne: stara strojna oprema in temu ustrezno razmeroma visoki proizvodni stroški, neraziskano tržišče itd. Proizvodna cena je bila, razumljivo, zavoljo tega previsoka in nekonkurenčna na tržišču. Že je kazalo, da podjetje ne bo zmoglo hoditi vstric s sorodnimi tovarnami, ki so razpolagale z boljšo opremo in s sodobnejšo tehnologijo dela. Nekateri v podjetju so se že sprijaznili, da ne bo šlo naprej in so predlagali likvidacijo. Najvztrajnejši pa so zdržali. Petstoletna suknarska tradicija in žilavost ljudi je zmagala. Od-

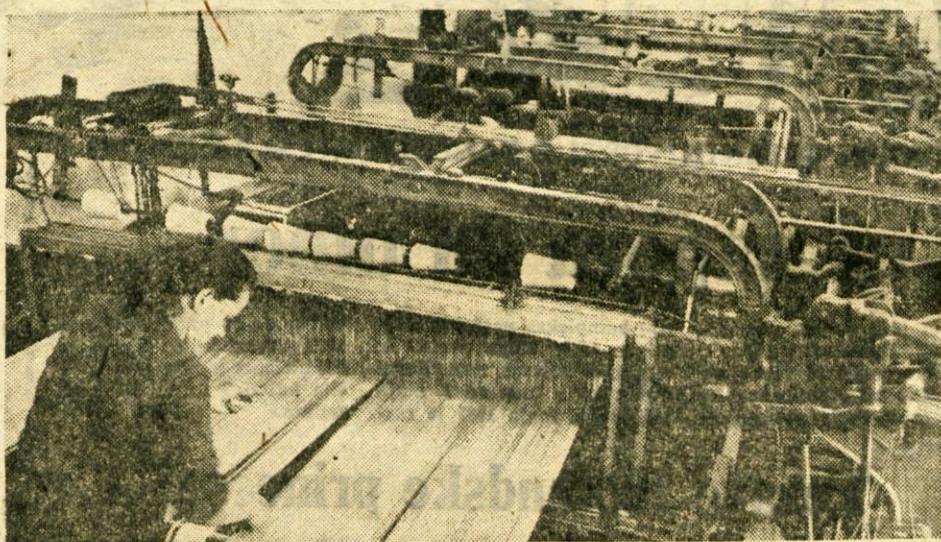
ločili so se za združitev obratov in za postopno izgradnjo podjetja.

OBDOBJE IZGRADNJE IN NAPREDOVANJA

Dela so se lotili z vso vne- mo. Adaptirali so nekatere zgradbe in tovarniške hale, opravili so tudi generalni remont predilniških strojev. To je bila prva etapa celokupne izgradnje podjetja. Stroji so stekli, čakale pa so nove naloge v zvezi z drugo etapo izgradnje. Postavili so novo barvarno, apréturo, kotlarne, transformatorsko postajo, delovne prostore in zgradili nekaj prirodnih skladišč. Združili so barvarno in apréturo, stekli pa so tudi novi stroji, katerih vse dotlej zaradi pomanjkanja prostorov niso uporabljali. Montirali so vrsto novih stavev in s tem povečali obseg proizvodnje. Se vedno pa je moralo podjetje iskati usluge drugje — to pa je bilo drago. Stanje se je precej izboljšalo, ko so v etu 1961 priključili matičnemu podjetju novo ustanovljen obrat JURJEVICA.

IN V PRIHODNJE...

Podjetje je pravzaprav pričelo iz nič. Podedovalo je le stare stroje in opremo. Z rekonstrukcijo in z vsemi izboljšavami pa se je stanje precej izboljšalo, še vedno pa ostane odprto vprašanje nadaljnje modernizacije strojne opreme in avtomatizacije proizvodnje. To pa je velika in utemeljena potreba, če bo podjetje hotelo vzdržati v ekonomski bitki. — J. B.

Sukno Zapuže — pogled na tkalnico

Ozadje Alžirske krize

»Množice Alžircev, ki so prišle na ulice ali pa s simpatijami spremljale manifestacije za Ben Belo, so želele, — tako sodi očividce zadnjih dogodkov, da dajo svoji akciji točno določen karakter — privrženost in podpora tistemu, kar je za Alžirce in mednarodno javnost osnovno obeležje dosedanje alžirske politike. To je podpora socialističnemu razvoju (temelječem na samoupravljanju in državnem gospodarstvu), privrženost neuvrščanju, antikolonializmu in antiimperializmu, solidarnost s socialističnimi državami in svetovnimi osvobodilnimi gibanji,« piše italijanski časopis Rinascita (26. junija) v članku »Zemlja in nafta v ozadju krize«. Po avtorjevem mišljenju, je mogoče dobiti popolno sliko dogodkov šele s povezavo mno-

gih faktorjev. V našem prispevku bomo posredovali le nekaj teh faktorjev in koncepcij tvorcev teh dogodkov.

Ko govorimo o ekonomskem položaju Alžira, je treba vedno pričeti s stanjem, v katerem je bil Alžir po 132-letni francoski kolonialni dominaciji ter sedmih letih in devetih mesecih vojne (milijon mrtvih, splošen propad poljedelstva, brez razvite industrije, skoraj popolno izginutje malih in srednjih podjetij — vse stanje pa je bilo še poslabšano z množičnim odhajanjem Evropejcev). Alžirsko vodstvo je predvidevalo, da bo ostalo vsaj pol milijona Evropejcev, toda ostalo jih je le 60 do 70 tisoč. Francoskim gospodarstvenikom, ki so zapuščali poljedelska in industrijska podjetja je alžirska vlada

klubovala z znanim Zakonom o zapuščenih gospodarstvih (zakon je prizadel okoli 200 velikih podjetij, na katera so imenovali uprave).

Pri vsem tem je prišlo do občutnega padca že tako nizke stopnje produktivnosti, a s tem do poslabšanja življenjskih pogojev milijonov Alžircev in do porasta števila nezaposlenih. Še težja slika je bila na področju šolstva in zdravstva. Odhod strokovnjakov, učiteljev in zdravnikov je spravil Alžir v tako težak položaj, da problem še do danes ni bilo mogoče najbolje rešiti. V državi je ostalo zelo malo zdravnikov, premalo še celo, če apštevamo, da je prišlo veliko zdravstvenih strokovnjakov iz socialističnih in tudi iz nekaterih zahodnih dežel. V državi imajo bolnice in laboratorije, ki jih vodijo arab-

ski bolničarji, v katerih mora opravljati osebe brez visokošolske izobrazbe zdravniške in kirurške posege.

Najnovejši podatki kažejo jasnejšo sliko teh težav: 31. marca 1965 je bilo 1.900.000 nezaposlenih. Če dodamo še polzaposlene, se ta številka povzpne na 2.900.000, kar predstavlja skoraj polovico aktivnega prebivalstva. Investicije v industrijo so se v zadnjem letu zmanjšale za 6%.

Ben Belini nasprotniki so izkoristili vse te podedovane težave in so jih povezali s cilji, ki preraščajo polemiko o ekonomskih problemih ter ustvarjajo še večjo zmedo v odnosu do vodstva, ki je prevzelo oblast. Znano je, da je prišlo aprila do ostrega nasprotja med Ben Belo in Butefliko (minister za zunanje zadeve) in to v času največje napetosti med Alžir in ZR Nemčijo. Buteflika je to odločitev o prekinitvi diplomatskih odnosov imeno-

val »akt uslužnosti« do Naserja in opomnil, da je Alžir s tem izgubil posojilo 115 milijard mark. Očigledno je, da akcija ni bila naperjena v tolikšni meri na ekonomsko področje kot na zunanjepolitična dogajanja. Ne da se trditi, da Ben Bela ni občutil, da je treba hitro reševati probleme zmanjševanja važnih investicij. Nekaj dni po sporočilu (konec maja), da je potrebno zaradi odpovedi zahodnonemškega posojila odstopiti od začetka del pri rekonstrukciji pristanišča Bon, je lahko alžirska vlada že sporočila o uspešnem francosko-alžirskem sporazumu o graditvi jezua Ued Namusa in da bo ta jez poig namakanja omogočil tudi preskrbo metalurškega kombinata. Veliko del na jezua je sedaj že tudi dokončan.

Po Prešernovih stopinjah

Lovro Toman

Stopimo še enkrat v Kamno Gorico. Zaradi tamkajšnje domačina dr. Lovra Tomana (1827 — 1870), in na bližnjo Turnsko graščino v Preddvoru, kjer je bila doma Josipina Urbančičeva-Turnograjska (1833 — 1854). Oboje imen je tako čustveno, čeprav le rahlo, povezanih z našim Prešernom, da je prav, če še kaj povemo o teh dveh gorenjskih rojakih.

Izmed devetero otrok kamnogoriškega fužinarja Janeza Tomana in Blejke Helene Hribarjeve, je bil Lovro najmlajši, pa najbolj nadarjen. Še ne desetleten je že vstopil v ljubljanske šole in se izkazal vseskozi za odličnega dijaka.

Kot šestošolec je 29. junija 1845 deklamiral Prešernovo pesnitev v čast ljubljanskega župana Janeza Nepomuka Hradeckega. Biti je moral to pomemben dogodek: prvič slovensko govoriti na javni, uradni proslavi! Doktor Bleiweis je pred tem izvedel, da slovi šestošolec Toman kot izvrsten govornik; zato je padel za deklamacijo nanj njegov izbor. Vsekakor pa je verjetno, da je Toman prišel tudi v stik s Prešernom, saj je bilo treba to ali ono, izgovor ali naglas, popraviti. Zato je Bleiweis pesnika že prej seznanil s Tomanom. Proslava, prirejena ob 25-letnici županovanja J. N. Hradeckega, je bila na strelišču in po vročilih menda prav imenitno organizirana. Bržčas je bil prisoten tudi Prešeren, saj ga je gotovo zanimalo, kako bodo zvenele njegove besede.

Pesem prigodnica je imela velik uspeh in je spričo nje Kordescheva nemška hvalnica, popolnoma zbledela. Bil je prvi javni trijumf Prešernove slovenske umetniške besede. Prešeren v svoji pesmi ne slavi le županove naklonjenosti do Ljubljane in dežel Kranjske, pač pa je slavospev spojil s hvalo domače zemlje in slovenskega ljudstva. Dr. Bleiweis je to Prešernovo pesem potem še objavil na čelni strani svojih »Novic«.

Ne smemo pa zanikati, da je pesmi pripomogel do takega uspeha prav Tomanov blesteč govorniški dar.

Leto 1848

Marčna revolucija na Dunaju je mladega, visokošolca-pravnika, tedaj že nadbudnega slovenskega pesnika, tako navdušila za svobodo in slovenstvo, da so ga nekate-

ri rojaki že tedaj razglasili za prvega pesnika tik za Koseskim... Bil je res otrok revolucijskih idej, a v svojem romantičnem svobodoljubju ni videl resnične situacije svojega revnega, v temi živečega ljudstva. Njegove »Glase domorodne«, ki so izšli v knjigi sicer šele leta 1849, a so bili objavljeni v časopisu že prej, je utegnil v l. 1847 in 1848 Prešeren še čitati; če pa je bil vnet za nje, ni gotovo.

Duha one dobe najboljše pojasniti citat: Medtem, ko je po vsi Evropi bučal hud vihar leta 1848, je Lovretov mladi pevski duh pri svoji mili zibelki gojil najplemenitejšo občutke za milo domovino ter za srečo in gorje vesoljnega človeštva. Toman je bil, po vsem sodeč, v marčnih dneh član dunajske študentovske nacionalne garde. Prijesl je namreč z Dunaja, odkoder se je vrnil v Kamno Gorico zaradi ukinitve predavanj, sabljo, ki ji je potem doma zapel:

Oj ostra moja sablica,
Preljuba mi prijateljica!
Ne zabi, da si ti skovana,
Da braniš dragi dom Slavjana
za mater svojo vnetega.

Po nemirnih revolucionarnih dneh se je Toman vrnil na Dunaj in postal l. 1852 doktor prava. Stopil je v službo pri ljubljanski finančni prokuraturi — torej prav tja, kjer je že Prešeren v letih 1829 — 1830 opravljal svojo zastojkarsko službo.

Romeo in Julija

Tako bi lahko rekli mlademu doktorju in pesniku Lovru Tomanu ter njegovi zaročenki, pesnici Josipini Turnograjski. Bila sta oba zares čudovit par, poln pesniških sanj in zorne mladostne lepote. Za Tomana so sodobniki čestokrat govorili, kako lep mož je bil, poln vere vase in v bodočnost. Josipina Turnograjska pa je veljala za eno najlepših mladenk v deželi. Sodobnik jo je takole opisal: »...rasti je visoke kakor mlada jelka, vitka, tenka kakor gorska vila; žarnih, modrih oči, svetlih las; čudo med devami slavjanskimi.« Vitka lepota z bližnjega gradu Turna je morala biti tudi čudovitega duha, saj je bila že osemnajstletna mladenka znana in veljavna kot prva in najboljša slovenska pesnica in pisateljica.

Dr. Lovro Toman in Josipina Turnograjska sta se poročila v pravi pesniški ljubezni 22. septembra l. 1853. Kmalu po slovesni svatbi v očetovem gradu sta se presrečna zakonca preselila v

Gradec. In prav, ko je bila njuna zakonska sreča na vrhuncu, je prišla nesreča: že prvo pomlad, l. junija l. 1854 je Josipina umrla, mlada, stara komaj 21 let... Romeo je ostal sam...

L. 1867 je dr. Lovro Toman, družno z Josipinim bratom Ivanom Urbančičem, postavil na ženin grob pet metrov visoko piramido iz nabrežinskega marmorja.

»Tu leži Josipina Turnograjska, pisateljica slovenska, rojena Urbančičeva 9. julija 1833, umrla omožena Tomanova 1. junija 1854; kdor dušno živi, ne umrje!«

Bilo bi zares zanimivo, zvedeti, če piramida še stoji na šentlenartškem pokopališču v Gradcu? — Obelisk pred Turnom v Preddvoru pa je gotovo že očiščen in obnovljen, da spet blesti na njem napis: »Zmiraj krasna je narava, Josipina Turnograjska; jedini hčerki in sestrici, preljubi Josipini, v spomin.« Ta spominski obelisk je bil postavljen l. 1870.

Na Prešernovem grobu

Da je bil prvotni grob pesnikov prva tri leta (od 10. februarja 1849 do 18. 6. 1852) drugje kot danes, smo že izčrpno pojasnjevali. Oprli smo se na pisanje Jerneja Levičnika, ki se je 1850 v Ljubljano gredel s Koroškega, ustavil tudi v Kranju, da bi se poklonil mrtvemu prijatelju-obeliskarju: »Na kranjskem pokopališču, na desno roko od vhoda je bil lani postavljen — njega vreden spomenik. Bilo je to seveda izrečeno v bridki ironiji, saj je bil spomenik le beraško znamenje — črna, lesen križ...«

V ohranjenem dnevniku pesnice Josipine Turnograjske, beremo pod datumom 8. avgusta l. 1851 ta pretresljiv zapis:

»Bila sim na grobu neumerjčega Prešerna, — bila ondu presrečna iz istoga občutja, kateri je bil nesreča slavnega pesnika — na strani Lovreta. Tresli so se zlatotoki na večernom nebu, ko smo stopili na mesto, kjer počiva truplo, u katerom je omagalo blago, od sveta nepoznano, zaverženo serce. Zelená travica pokriva njegovo zapuščeno gomilo. Čern, lesen, reven križec stoji na njoj — žalostno znamenje kranjske rodoljubnosti. Celó življenje nesrečnega pevca mi je stopilo pred dušne oči. Černi, slabi knjiž še zdaj ozhanuje, kako oni svet blagó serce, kakor bister um, kako plačuje iskrenim rodoljubom. — In stopi Lovro,

beli pergamentni blekec se kmalo blišči na černom križu, sledeče besedice je nanj napisal:

Dokler živ — si bil nesrečen,
Mrtev pak si — pevec srečen!

Tako prizadeto je zapisala svoje doživetje, takrat sicer srečna zaročenka mladega pravnikarja Tomana, Josipina. Pisala je svoj dnevnik v sentimentalnem jeziku tedanje dobe, ko je moralo biti tudi izražanje v dnevniku nekolikoliki pridvignjeno, posebno če so vanj pisale nežne grajske gospodične. Toliko hrvatizmov v zapisu pa je pač nastalo pod vplivom vzgoje za ilirstvo vnetega Lovra Pintarja.

A spričo Levičnikove pripombe in navedenih Josipininih besed, se nam znova utrne misel, da bi bilo le prav, če bi vsaj po 115 letih označili s cvetlično gradico oni kočček starega pokopališča, ki je prvi vsrkal pesnikove zemске sokove in kjer je bilo najprej zasuto Prešernovo neiztrohnjeno in neiztrohljivo serce...

Saj je prostor in prvi »spomenik« dovolj dokumentiran še z Bleiweisovim potrdilom:

»Za časni spomenik na grob drja Prešerna v Krajnji, kateri sim dal na občne želje mesca kimovca 1849 mu postaviti, sim prejel iz zato nabranih denarjev po gosp. Brusu 3 gld 5 kr. V Ljubljani: 19. 9. 1849. — Dr. J. Bleiweis.«

Doktor Dragan

A čas zaceli vse rane, še tako hude: In tudi Lovro Toman je prebolel žalost po svoji umrli soprogi. Vrgel se je z vso verno v politični vrvež. Postal je deželni in državni poslanec. Kot tak je bil voditelj slovenske državnozborske delegacije. Uglajnega nastopa, dober govornik, spreten jurist — vse to je Tomana kar vnaprej dolačalo za vlogó, ki mu jo je domovina zaupala. Posebno še zato, ker je bil tedaj tudi njegov pesniški sloves nesporen, saj je pel skoro tako »mogočno« kot vzornik njegov, Koseski:

»Bobneti čul strahotne sem
gromove,
Tulečih sap razdraženo
vihanje,
Plamečih strel razsrdeno
šviganje,
in morja burno spenjene
valove.

Kot čislán narodnjak in ugleden politik, je bil Lovro Toman l. 1864 izvoljen tudi za prvega predsednika Slovenske matice. Za prvega tajnika je bil tedaj izbran Fran Levstik.

A vsa Tomanova kariera, ves blišč njegove osebnosti, se je sesul v prah, ko je mož zajadrál v avstrijske vode. Morda je bil dobrohoteč, skušal je pač svoji deželi pomagati — a doktor Lovro Toman ni imel več čistega slovesa...

Kakor se je prej pogumno in uspešno bil za uveljavitev slovensčine, celo pri cesarju je bil v avdienci prav zaradi tega — a ves ostanek Tomanovega življenja je bil eno samo opravičevanje, zakaj je v neki svoji dobi podprl avstrijske Nemce.

Politični nasprotniki so mu nekaj let pred smrtjo obesili še afero z gorenjsko železnico. Koncesijo zanjo je dobil dr. Lovro Toman, potem pa je licenco menda prodal neki banki za 150.000 goldinarjev. Za del prejetega denarja si je kupil graščino Polhov Gradec, da bi tamkaj v miru preživel starost.

A bolezen je bila hitrejša. Pritisnila je še pljučnica in nesrečni doktor Lovro Toman je dne 15. avgusta leta 1870 umrl v Rodaunu pri Dunaju. Vendar so njegovo truplo prepeljali v domačo Kamno Gorico. Tamkaj, pri cerkvi na gričku, spi nekdanj tako srečen, pred smrtjo v zadnjih letih nesrečen naš rojak. Nagrobna plošča nosi njegov lastni napis: »Ne jokajte zapuščeni, kdor v grobi spi je srečen. Saj je kratko vsem življenje, al prubud je večin.«

Res, kratko je bilo življenje tega nadarjenega kamnogoričana. Komaj trinštiridesetletnik je ugasnil — a njegovo življenje, četudi tako skopó mu odmerjeno, je bilo bogato, burno in na koncu tako tragično, da je skušal dr. Josip Vošnjak prikazati in opravičiti Tomanov lik v drami »Doktor Dragan«. In znova osvetliti zamegleno podobo tako idealnega rodoljuba, ki mu jo je skalila goljufiva politika. Dobro ime izgubiti ali vzeti, to je prav hitro in lahko — vrniti ga — kako dolg in malokrat uspel proces...

V središču Kamne Gorice, na mogočni fužinarski hiši, ki nosi številko 37, je vzdalo slovensko prijateljsko društvo l. 1887, plošči z napisom: »V tej hiši je bil rojen 10. avgusta 1827 dr. Lovro Toman, pesnik in domoljub slovenski. Umrl v Rodaunu 15. avgusta 1870.«

Ta plošča in pa gorenjska železnica, za katere gradnjo se je Toman tako vztrajno boril — sta edina dva ohranjena spomenika na nekdanjega čutečega pesnika, idealnega ljubimca, blestodega politika in ob koncu tako nesrečnega doktorja Dragana...

CRTOMIR ZOREC

VELJA OD 10. JULIJA DO 16. JULIJA 1965
Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. — Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30.

RADIJSKI SPORED

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. — Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA — 10. julija

8.05 Domače pesmi in napevi; 8.25 Med drobnimi koncertnimi skladbami; 9.00 Počitniško popotovanje, od strani do strani; 9.15 Naši skladatelji mladini; 9.30 Koncert pihalnih godb; 10.15 Pesmi in ples jugoslovanskih narodov; 11.00 Turistični napotki za tuje goste; 11.15 Nimaš prednosti; 12.05 Iz nemškega opernega repertoarja; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Prek sončnih dobav; 13.30 Priporočajo vam; 14.05 Spomini; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.20 Zabavni intermezzo; 15.30 Nastopata pevska zborna »Solidarnost« iz Kamnika; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Gremo v kino; 17.35 Iz baletov Arama Hačaturjana; 18.00 Aktualnosti doma in v svetu; 18.15 Najboljše prevreke preteklega tedna; 18.45 S knjižnega trga; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Sobotni poletni večeri v plesu; 20.30 Obe plati zastave; 22.10 Oddaja za naše izseljence; 23.05 Plesna glasba.

NEDELJA — 11. julija

6.00 Dobro jutro; 6.30 Napotki za turiste; 7.15 Zaljubilo se je sonce...; 8.05 Mladinska radijska igra; 8.55 Iz albuma skladb za otroke; 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.; 10.00 Še pomnite, tovariši; 10.20 Mariborski komorni zbor poje množične pesmi; 10.40 Lah-

ka glasba; 11.00 Turistični napotki za tuje goste; 11.45 Nedeljska reportaža; 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.; 13.30 Za našo vas; 13.45 Pred domačo hišo; 14.00 Koncertna glasba za nedeljsko popoldne; 15.05 Vedri zvoki; 15.30 Humoreska tega tedna; 15.30 Glasbena medigra; 16.00 Nedeljsko športno popoldne; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Mojstri partiture; 21.00 Športna poročila; 21.10 Melodije raznih narodov; 22.10 Ljubiteljem popevk; 23.05 Plesna glasba.

PONEDELJEK — 12. julija

7.15 V svetu lahke in operne glasbe; 8.05 Veseli planšarji in Trio Vilija Petriča; 8.30 Pol ure z majhnimi zabavnimi ansambli; 9.00 Za mlade radovedneže; 9.15 Pesmi, ki ste jih peli v preteklem šolskem letu; 9.30 Med simfoničnimi plesi in rapsodijami; 10.15 Poslušamo sopranistko Nado Zrimšek in basista Zdravka Kopača; 10.35 Naš podlistek; 10.55 Glasbena medigra; 11.00 Turistični napotki za tuje goste; 11.15 Nimaš prednosti; 12.05 Slavni violinisti; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Pesmi in plesi iz

Moravske in Slovaške; 13.30 Priporočajo vam; 14.05 S poti po Skandinaviji; 15.20 Zabavni intermezzo; 15.30 Poje zbor Slovenske filharmonije; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert ob 17.05; 18.00 Aktualnosti doma in v svetu; 18.15 Zvočni razgledi; 18.45 Novo v znanosti; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Izbrali smo vam; 20.45 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije; 22.10 Popevke se vrstijo; 22.50 Literarni nokturmo; 23.05 Po svetu jazza.

TOREK — 13. julija

8.05 Od melodije do melodije; 8.35 Iz narodne zakladnice; 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani; 9.15 Počitniški pozdravi; 9.30 Z domačimi orkestri in ansambli zabavne glasbe; 10.15 Prizori iz Verdijeve Traviate; 11.00 Turistični napotki za tuje goste; 11.15 Nimaš prednosti; 12.05 Rimski praznik; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Čez hrib in dol; 13.30 Priporočajo vam; 14.05 Pri skladatelju Franzu Schubertu; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.20 Zabavni intermezzo; 15.30 V torek nasvidenje; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert ob 17.05; 18.00 Aktualnosti doma in v svetu; 18.15 Popevke s tekečega traku; 18.45 Na mednarodnih križpotjih; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Majhen recital pianista Pavla Sivica; 20.20 Radijska igra; 21.15

Serenadni večer; 22.10 Plesna glasba; 23.05 Koncert za orkester.

SREDA — 14. julija

7.15 Ko cvete dekletu rož-

marin...; 8.05 Zabavni zvoki; 8.25 Mali jutranji koncert; 9.00 Svet skozi sončna očala; 9.30 Z našimi orkestri in ansambli zabavne glasbe; 10.15 Moravska ljudska poezija; 10.30 Človek in zdravje; 10.40 Nekaj domačih v instrumentalni izvedbi; 11.00 Turistični napotki za tuje goste; 11.15 Nimaš prednosti; 12.05 Z junaki Puccinijevih oper; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Slovenske narodne pesmi; 13.30 Priporočajo vam; 14.05 Iz koncertov in simfonij; 15.20 Zabavni intermezzo; 15.30 Pojo Tridentinski alpinisti; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Dva prvaka koncertnega odra; 18.00 Aktualnosti doma in v svetu; 18.15 Iz fonoteke

Radia Koper; 18.40 Naš razgovor; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Fidelio — opera; 22.10 Od popevke do popevke; 22.50 Literarni nokturmo; 23.05 Plesna glasba.

ČETRTEK — 15. julija

7.15 Igramo za razvedrilo; 8.05 Dopoldanski domači pelemele; 8.25 Lahka glasba; 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani; 9.15 Instrumentalna glasba za mladino; 9.30 Zabavni zvoki; 10.15 Pojo solisti Zagrebske opere; 11.00 Turistični napotki za tuje goste; 11.15 Nimaš prednosti; 12.05 Opoldanski divertimento; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Čez zeleno trato; 13.30 Priporočajo vam;

14.05 Iz nekdanjih in zdajšnjih časov; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.20 Zabavni intermezzo; 15.30 Koncert pihalne godbe Ljudske milice; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert ob 17.05; 18.00 Aktualnosti doma in v svetu; 18.15 Turistična oddaja; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Četrtno večer domačih pesmi in napevov; 21.00 Lirika skozi čas; 21.40 Glasbeni nokturmo; 22.10 Nočni akordi; 23.05 Manjši mojstri v sodobni glasbi.

PETEK — 16. julija

7.15 Jutranji operni koncert; 8.05 Zabavni zvoki; 8.30 Plesi za klavir; 9.00 Pionirski tednik; 9.30 Slovenske narodne pesmi v raznih izvedbah; 10.15 Lahka glasba; 10.35 Naš podlistek; 10.55 Glasbena medigra; 11.00 Turistični napotki za tuje goste; 11.15 Nimaš prednosti; 12.05 Moja pokrajina; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Skozi vas; 13.30 Priporočajo vam; 14.05 Pastoralne simfonije v orkestralnih barvah; 15.20 Napotki za turiste; 15.25 Zabavni intermezzo; 15.30 Partizanske, proletarske in množične pesmi; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert po željah poslušalcev; 18.00 Aktualnosti doma in v svetu; 18.15 Revija slovenskih vokalnih solistov; 18.45 Festivalsko poletje; 19.05

Glasbene razglednice; 20.00 Lahka glasba; 20.30 Pesmi usode; 20.50 Z ansamblom štirih trombonov Alja Sosa; 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih; 21.10 V svetu jazza; 22.50 Literarni nokturmo; 23.05 Iz angleške glasbene literature.

GLAS v vsako bišo

SOBOTA — 10. julija

RTV Ljubljana
 18.40 Poročila
 18.45 Zgode in nezgode
 19.30 Vsako soboto
 19.45 Cik-cak
 RTV Beograd
 20.00 TV dnevnik
 RTV Zagreb
 20.30 Jazz scena
 RTV Ljubljana
 20.40 S kamero po svetu
 21.00 Turneja pesmi
 22.45 Zgodbe za vas
 23.10 TV obzornik

NEDELJA — 11. julija

RTV Ljubljana
 9.00 Kljukčeve dogodivščine
 RTV Beograd
 9.30 Kmetijska oddaja
 RTV Zagreb
 16.00 Športno popoldne
 RTV Beograd
 20.00 TV dnevnik

20.45 Glasbena oddaja

RTV Ljubljana
 21.45 Dr. Kildare
 RTV Zagreb
 22.35 Nedeljska TV konferenca
 23.30 Sahovski komentar
 Bratislava Ribarja
 RTV Beograd
 23.40 Poročila

PONEDELJEK — 12. julija

RTV Ljubljana
 18.40 Poročila
 RTV Zagreb
 18.45 Film za otroke
 RTV Beograd
 19.15 Tedenski športni pregled
 RTV Ljubljana
 19.45 Kalejdoskop

RTV Beograd

20.00 TV dnevnik
 20.30 4 zgodbe o Juliju
 RTV Ljubljana
 20.40 Tretja želja
 22.00 VI. jugoslovanski jazz festival
 22.20 IV. jadranski padalski pokal
 22.30 TV obzornik

TOREK — 13. julija

Ni sporeda!

SREDA — 14. julija

RTV Ljubljana
 18.40 Poročila
 RTV Beograd
 18.45 Pogumno in veselo
 RTV Zagreb

19.15 Glasbena oddaja

RTV Ljubljana
 19.45 Misijon dobre volje
 RTV Beograd
 20.00 TV dnevnik
 RTV Ljubljana
 20.30 Lirika
 20.40 Ob 100-letnici prvega vzpona na Matterhorn
 21.40 TV obzornik
 21.50 Grindl — serijski film
 22.10 Danny Kaye Show — film

ČETRTEK — 15. julija

RTV Ljubljana
 18.40 Poročila
 RTV Beograd
 18.45 Po Jugoslaviji
 19.15 Glasbena porota

19.45 V kinu bomo videli

RTV Beograd
 20.00 TV dnevnik
 20.30 Narodna glasba
 RTV Zagreb
 20.40 TV igra
 RTV Ljubljana
 21.40 TV obzornik

PETEK — 16. julija

RTV Ljubljana
 18.40 Poročila
 18.45 Malo za vsakogar, nekaj za vse
 19.00 Britanska enciklopedija
 19.15 Ilidža 65
 19.45 Turistične razglednice
 RTV Beograd
 20.00 TV dnevnik
 RTV Ljubljana
 20.30 Oddaljeno bobnaje
 22.00 TV obzornik

TELEVIZIJA

Dopusti, dopusti...

Končno smo le prišli v tisti čas, ko se človek težko po težkem trudu polnem delu zaželi nekoliko oddiha in se odpravi na dopust. Da se dopusti že izkoriščajo, nam priča v podjetjih zmanjšanje števila nadur, v mižnih predalcih zaostajajo razna mesečna, tromesečna, polletna poročila; žgano pijačo in standardno črno turško kavo zamenjujejo hladni sokovi; službena potovanja se spremenijo v eno ali dva dnevne rekreacijske izlete; na vratih vodilnih uslužbencev raznih ustanov in uradov so opozorila »Službeno odsoten« zamenjale parole »Trenutno na kopaljšču« itd. Skratka, dopustna mrzlica splošno vpliva na delovni polet in voljo vsakega posameznika. Medtem ko se nekateri že mečejo v objem hladnih razpenje-

nih morskimi valovi, medtem ko drugi jodlajo po skalah, medtem ko nekateri za košnjo otave in žita hranijo redni letni dopust in v ta namen izkoriščajo bolniškega, medtem ko je nekaterim dodeljen zaradi nepravilnega poslovanja izreden neplačan dopust v počitniškem domu zaprtega tipa, so se ostali počivalci odločili, da zaradi kratke finančne špoge preživijo dopust po svoji želji doma. Tako se bodo rešili bremen in pa vprašanja KAM?, KAKO?, KJE? in S ČIM? preživeti svoj redni letni dopust.

BREZ BESED

BREZ BESED

Kdor bo pač preživel dopust doma, se bo izmuznil gneči na vlaku, ne bo mu treba stati na eni nogi, ne bo se mu pripetilo, da bi pozabil doma sindikalno legitimacijo, sinje morje bo lahko nadoknadil v kopalnici itd. No, kdor se bo kopal v kopalnici, mu ne bodo potrebne kopalne hlačke, ne sončna očala, ne kopalne kape, copate, skratka denar od omenjenih artiklov bo lahko prihranil za nabavo moke, sladkorja itd.

Jaz bom dopust zganjal kar doma, ker sem ves denar vtaknil v moko, sladkor. Tako bom zaradi tega postavil »lavor« vode, dal v njega sol, postavil okoli njega kaktuse, fikuse, vtaknil noge v »lavor« ter zapel tisto: »Buči, buči morje Adrijansko, tokrat brez mene.« Tako bom v tem času dopusta užival najcenejši turizem našega časa.

Grega

Stanovanja in kaznovanje

Tudi jaz se poizkušam razumeti na stanovanja in nagrajevanje po delu. Seveda se odrasli bolj razumejo. Jaz sem zapazila nekaj stvari, o katerih sedaj razmišljam.

Vsak dan slišim za koga, da bo dobil novo stanovanje. Nekateri jih v nekaj letih dobijo po več novih in zopet nekateri nobenega. Pravijo pa, da je povpreček še kar dober.

Za dodelitev stanovanja pa določate včasih zelo čudne pogoje. Stric Stanko je moral podpisati izjavo, da bodo njegovi starši vzeli na stanovanje drugo družino, da je sam lahko dobil novo. Se bolj čuden pogoj pa je dobila neka teta: do sobote se je morala poročiti. Seveda ji je tak pogoj veliko pomagal k odločitvi. Tako bi lahko naredili še s kakšno teto.

Pa še nekaj o kaznovanju po delu. Ravno, ko sem pričela razumevati nagrajevanje, pa že vedno pogosteje slišim o kaznovanju. Morda ne uporabljам pravega izraza, a mislim, da je vseeno razumljivo. Če podjetje naredi več, so delavci nagrajeni, če pa manj, je razumljivo, da so kaznovani. To mi je razumljivo. Ne razumem pa nekaj drugega. Dobiček se razdeljuje po tem, kolikšno ima kdo plačo v podjetju. Zakaj se ne bi delile kazni tudi na ta način? Očka pravi, da to ni v redu. Ko sem malo bolj premislila, mu nisem dala prav. Verjetno je tisti, ki ima višjo plačo, odgovornejši za neuspeh podjetja, saj jo ima zaradi tega, ker naj bi imel odgovornejši položaj. Ne razumem, v čem se vidi sedaj ta odgovornost položaja? Stric Janko, ki dela za strojem, je na primer na tem, da dobi le 80 odstotkov plače (očka pravi, da je to pri 50.000 — 40.000) bolj kaznovan kot pa stric direktor (od 200.000 pride s kaznijo na 160.000 dinarčkov). Pri tem pa verjamem, da stric Janko ni prav nič kriv, če stric direktor ni znal prodati vijakov, ki jih je stric Janko naredil. Eden je naredil svoje, a drugi ni. Kdo bi vse to razumel?

Spelca

BREZ BESED

Suha lepoticca

V poplavi različnih »miss«, so izbrali še eno »Miss Evrope«. Ta čast je doletela Nemko Juliano Herm iz Stuttgarta. Juliana je visoka 172 centimetrov, a tehta samo 52 kg. Pravijo, da za to velikost ni ravno najprimernejša teža.

Moderno kopaljšče

Opatija je že dolgo poznana kot čudovit turistični kraj. Mnoge turiste pa je motilo kopaljšče, ki ni bilo najbolj urejeno. Letos je gost presečen, ko zagleda novo, veliko, moderno kopaljšče, ki so ga zgradili v tem »biseru Kvarnerja«.

Skrite rezerve

Tovariš Puhloglav, direktor podjetja poštenega imena, a žal vsakoletne izgube, je zapal za svojo pisalno mizo. Te ne bi bilo nič posebnega, saj poznamo v našem gospodarstvu poleg kolektivnega dopusta tudi kolektivno spanje na delovnih mestih, ko tovariša direktorja ne bi padle prečudne sanje. Se pred eno samo sameato ogledano minuto je sestavljal poročilo, konstruktivno razmišljal in se samokritično potil, ko ga je kar naenkrat zmanjkalo. Glava mu je težka legla na poročilo in ga pokrila, da je izpod nje kukal le še rep ek zadnjega stavka: »... v našem podjetju je zaradi njegove posebne narave težko oz. skoraj nemogoče najti skrite rezerve in ga usposobiti za normalno poslovanje, se pravi za tako proizvodnjo, ki ne bi prinašala izgube in zahtevala regresov...«

Direktor Puhloglav se je torej prešel v deželo sanj, brez potrebne lista in vize. Sanjalo pa se mu ni nič manj imenitnega kot to, da je direktor ustanove LUNONOS, zavoda za raziskavo nenavadne lumine lastnosti in moči,

da potegne poštenega občana iz varne postelje ter ga spravi v divjo pustolovščino na vrh strehe. Seve, zavod je bil močno deficitaren in je morala naša družba vsako leto odšteti lepe milijončke, da ga je ohranila pri rahličenem življenju. Pa so prišle nove gospodarske mere in od tam odzgoraj so tovariš Puhloglavu, direktorju LUNONOSA, pomenljivo namignili, da bodo zavod nepreklicno ukinitili, če se njegovemu vodstvu v kar najkrajšem času ne posreči postaviti ga na lastne noge, se pravi v čevlje samofinanciranja.

Vidite, take sanje so obiskale tovariša Puhloglava! Sanjam pač ni zameriti, zameriti je treba kvečjemu čudnim ljudem, ki zahtevajo od človeka včasih čisto nemogoče stvari; poiskati skrite rezerve, poslovanje brez izgube. Kaj takega!

Toda direktor Puhloglav se je v svojih prečudnih sanjah resno lotil težke naloge. Najprej je odločno odpustil vse tiste sodelavce zavoda, ki jih je luna nosila le po stanovanju in zaposlil nove, sposobnejše mesečnike, ki se niti

eno noč niso obotavljali zlesti na streho in z iztegnjenimi rokami romati po stlemenih in dimnikih v družbi svatovsko razpoloženih mačkov. Pri tem se je celo zgodilo, da je dobil odповed bratranec direktorja Puhloglava, pa njegov stric, pa nečak, ki jih je njega dni vzel v službo, čeprav je dobro vedel, da so zelo povprečni mesečniki, taki, ki jih nese kvečjemu do stranišča, kjer se začudeni zbuče, potegnejo vodo in se vrnejo v posteljo.

Po tem temeljitem kadrovskem preprihu, se je direktor povezal z nekaterimi podjetji, ki jim je reklama potrebna kot poroki povprečnemu Kranjcu. Zasnovali so kar fletno kooperacijo in kmalu so se na televizijskih zaslonih pojavili tavajoči mesečniki oblečeni IZKJUČNO v pidžame tovarne »Ajatutaja«, obuti IZKJUČNO v copate čevljarskega podjetja »Kurje oko«, pokriti IZKJUČNO s čepico pletenine »Jugoširnik«... Prenekateri ponočnjak je ostrmel, ko je na strmi strehi zavoda LUNONOS kar naenkrat zagledal belega mesečnika, ki je na hrbtu prinašal velik napis: SAMO ZOBNA PASTA DOMINO ali SVOJO NOCNO SRAJCO PEREM Z DETERGENTOM »KALABASTER«.

Reklama je nesla zavodu lepe denarce in ozi od občine pa navzgor so z zadovoljstvom opazili, da predstavniki zvoda LUNONOS vse redkeje prihajajo stokat za dotacije.

Toda direktor se ni zadovoljil s prvimi uspehi. Povezal se je še s turističnimi društvi in letoviško mrtjilo tamošnjih krajev so kar naenkrat predramili razburljivi nočni ogledi pošastnih mesečnikov, zvirajočih se po zebobih, napuščih in okenskih policah zavoda LUNONOS (za domače turiste 50% popusta, za vojake in zaljubljenen parčke zastoj).

Domiselnega direktorja ni prav nič motilo, če se je muhista luna katero noč skrivala za oblaki, niti si ni delal siliv las zaradi njenih men. Od svojih uslužbencev je zahteval, da jih luna nosi tudi takrat, kadar je ni. Občinstvu je bilo to itak vseeno, občinstvo je le poželjivo čakalo, kdaj bo kakemu mesečniku spodrsnilo in bo cebnil na komunalno razpokani tlak; zato je bil obisk ob deževnih in viharjih nočeh najbolj hvaležen. Direktor Puhloglav je izkoristil tovrstno zanimanje in organiziral gasilske vaje v reševanju mesečnika, ki je zablodil sredi

gozda televizijskih anten in ni mogel ne naprej ne nazaj. Vso zadevščino je prinašala televizija, ki je seveda morala plačati podjetju LUNONOS masno odškodnino...

In tako je kmalu napočil dan, ko je delavski svet LUNONOSA slovesno objavil, da je zavod v finančnem pogledu čisto samostojen. Delavnega direktorja Puhloglava je vesoljni tisk postavil za vzgled vsem tistim kolektivom, ki namesto da bi iskali možnosti za izkoriščanje skritih rezerv, tarnajo in čakajo, kaj jih bo doletelo. Kdo ve, kako visoko bi za služni direktor še zlezal, ko se mu na plešo ne bi usedla mesarska muha in ga zbudila.

Prebudil se je direktor Puhloglav in emocijen stresel z glavo. »Kako neumne sanje!« je zehnil, naročil po telefonu kavo, segel po peresu in nadaljeval prekinjeno poročilo: »...mnenja smo, da je naše podjetje družbi neobhodno potrebno in da bo morala družba vsaj še nekaj časa podpirati njegovo proizvodnjo, kajti zaenkrat ni videti nobenih možnosti in izgledov, da bi prešli na sistem samofinanciranja...«

N. V.